

Qui ? Quan ?

Lo mòt « trobador » veng deu vèrbe « trobar » : lo trobador èra un poèta liric deus sègles XII^{au} e XIII^{au} que compausava en lenga d'Òc. Lo « joglar » èra l'interprèt.

Quantes ?

Los trobadors son numerosas mès fòrça òbras an desapareishut. Denombram mes de 400 trobadors entà las quauquas 2 500 compausicions que demòran.

Fin'amor :

L'amor ! Ei l'element essenciau e « revolucionari ». Los Trobadors n'an pas inventat l'amor, mès lo sens qu'an balhat ad aqueth sentit ei pròche de las nòstras concepcions modèrnas. L'amor deus Trobadors ei bastit suu modèl de la relacion vassalica: la Dauna cantada ei superiora au poèta. Aquera nocion d'amor perfèit pòrta lo nom de « Fin'amor ».

Coma ?

Los trobadors utilizèn mes d'un genre literari entà s'exprimir :

- ▶ la « cançon » : ei lo genre màger e lo mes representat. Ei quasi tostemps consagrada a l'amor.
- ▶ lo « sirventès » : ei ua satira personala, politica o morala.
- ▶ lo « tenson » e lo « partiment » : son devises dins los quins se sosteng opinions contrarias.
- ▶ lo « planh » : permet d'aunorar un gran personatge au moment de la sua mòrt.

Mes que lo mòt d'Amor, essenciau dins lo vocabulari cortés, d'autes tèrmes fòrça frequents caracterizan la concepcion trobadoresca deu monde :

- ▶ « Jòi » : exaltacion que veng a l'encòp de la Dauna aimada e de l'idea d'amor eramèma.
- ▶ « Jovent » : joenessa deu còr, sovent associada au « jòi ».
- ▶ « Paratge » : sentit d'egalitat deus òmes entre eres.
- ▶ « Convivència » : actitud que s'apieja a l'encòp sus la « rason » e la « mercé » (pietat amorosa) s'aparenta a la nòstra idea de tolerància.

Istòria de la lenga :

Lo Consistòri del Gai Saber èra ua academia poetica creada en 1323 a Tolosa. Aquera Academia avèva coma projècte de promòver la lirica deus trobadors. Los trobadors adòptan, gràcia a l'academia e aus tractats qu'edita, ua lenga comuna, aperada « Koinè » (deu grec « Koiné » que significa lenga comuna, dins l'expression completa « Koiné dialektos »: dialècte comun) tan entaus tèxtes juridics qu'administratius. L'occitan ei ad aquera tempsada la sola lenga escriuta. Las prumèras gramaticas occitanas apareishen fòrça de d'ora, coma per exemple la de Jofre de Foixa : Las Règlas deu Trobar (entre 1289 e 1291). En 1356, Las Leys d'Amor de Guilhèm Molinièr son promulgadas. S'agish d'un tractat linguistic, volut per la « Sobregaya companhia del sèt trobadors », o « Companhia del Gai Saber » e qui estabiliza, un aute còp, la lenga. Estoc davantejat en 1324 d'un Doctrinal de Trobar (Tractat de poesia), escriut en verses per Ramon de Cornet.

Los Catalans en 1393, creèn eres tanben lo son Consistòri a Barcelona. L'Academia Francesa serà creada en 1635 peu Cardinau Richelieu pendent lo règne de Loís XIII.

Originas e dispersion :

Las suas originas socialas son diversas. Quasi totas las categorias de la societat feodala son representadas : reis, senhors, chivalièrs, borgeses, membres deu clergat, monde d'origina umila, hemnas aperadas « trobairitz ». Mès quina que sia la sua origina, aqueths « intellectuaus de l'epòca » èran plan considerats e arcuelhuts dins las suas corts senhoralas.

Aquera poesia neishuda en Lemosin e en Perigòrd a inspirat creators dins tot lo territòri occitan mès tanben en Catalonha e en Italia deu nòrd. A conquesit lo son public dins tota l'Euròpa.

De la Catalonha a l'Italia, pr'amor de la parentat de las lengas, mès tanben dens totas las corts d'Euròpa, la lirica trobadorena s'ei esandida. A fòrça influençat los « Trouvères » (Trobaires) en França, los « Minnesänger » en Alemanha, las poesias gallegò-portuguèsa e italiana deu sègle XIII^{au}. La sua influéncia se torna trobar dins las preciositats deu sègle XV^{au} tot coma dins la poesia modèrna.

Au delà de la literatura, los Trobadors an mercat d'un biais duradís las mentalitats e las valors deu nòste occident modèrne.

Bernart de Ventadorn

LEXIC

Trobador : poèta occitan deus sègles XII^{au} o XIII^{au} que compausa poèmas.

Joglar : interprèt de las compausicions deus trobadors.

Lirique : genre poetic caracterizat per l'expression d'un sentit personau o religiós.

Fin ' amor : amor perfèit entre un òme e ua hemna. Dins la fin'amor, la hemna ei judjada vassala (superiora) a l'òme.

ACTIVITAT

Carta de las corts de França e d'Euròpa.
En t'ajudar de la frisa cronologica, entorneja las corts europèas ont au mens un trobador ei passat.

FRISA CRONOLOGICA**22 oct. 1071**

neishença de Guilhèm de Peitius, prumèr trobador

1136-1155

Neishença de la Legenda deu Rei. Artús

1162-1199

Guiraut de Bornelh, trobador peirgordin d'Eissiduelh, frequenta las corts de Castilha, d'Aragon e d'Antiòcha pendent la tresena crotzada.

1172-1203

Gaucelm Faïdit, trobador lemosin d'Usercha, frequenta las corts de Bretanha, d'Hongria, de Lombardia, de Croacia e d'Otramar.

1165-1207 (?)

Rambaut de Vaqueiras, trobador provençau, frequenta las corts de Lombardia, de Sicila, de Constantinopla e de Romania.

1183-1204

Pèire Vidal, trobador de Tolosa, frequenta las corts d'Aragon, de Leon, deu Portugal, de Malta, de Chipre, de Hongria e de Lombardia.

1454

invençion de l'imprimeria per Gutenberg

1492

draubertura de l'Euròpa au Novèl Monde.

